

Datum 17 september 2014

Arbetsmarknadsdepartementet
Jakobsgatan 26
103 33 Stockholm

Remiss - PM Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända

Allmänna synpunkter

Förslaget om att kommuner utan överenskommelse om mottagande av nyanlända ska kunna anvisa personer för bosättning, är tänkt att motverka långa väntetider på kommunanvisning. I promemorian motiveras förslaget med att flyktingmottagandet är ett gemensamt ansvar för samhället. Ett mottagande som är mer proportionerligt mot kommunernas befolkningsstorlek, arbetsmarknadsförutsättningar och annat mottagande bedöms i promemorian förbättra förutsättningarna för nyanländas etablering. Region Gotland, som under detta år väsentligen ökat sitt mottagande av nyanlända och arbetar för asylmottagande enligt avsiktsförklaring med Migrationsverket och Arbetsförmedlingen, har förståelse för resonemanget men vill framhålla att grundläggande frågor är fortsatt olösta vilket väcker farhågor om att förslaget inte är tillräckligt genomarbetat för att lösa bristerna i det nationella integrationsarbetet.

Region Gotland vill understryka betydelsen av rekommendationerna i Riksrevisionens granskningsrapport *Nyanländas etablering – är statens insatser effektiva?* (RIR 2015:17). Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ta ett tydligare nationellt ansvar för landets flyktingmottagande. Möjligheter till sysselsättning bör vara en viktig utgångspunkt. Regeringen bör, enligt Riksrevisionen, skyndsamt vidta åtgärder för att minska bristen på bostäder i framförallt kommuner med goda förutsättningar för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Vidare bör regeringen i den aviserade översynen av kommunersättningssystemen särskilt se över hur ersättningarna kompenserar de

kommuner som har ett högt mottagande och samtidigt stimulerar möjligheterna för en god etablering.

5.3 Anvisning

Enligt nuvarande regler medför en anvisning för en nyanländ person inte någon skyldighet för en kommun att ta emot personer som anvisats (undantaget ensamkommande barn). Enligt förslaget bör kommunerna bli skyldiga att ta emot den som anvisats till kommunen. Det framgår inte hur snabbt kommunen förväntas kunna ta emot. Om de nya reglerna ska ge korta väntetider förefaller det troligt att det kommer att ställas krav på snabbt mottagande vilket för många kommuner kommer att innebära svårigheter att exempelvis få fram bostäder. Det är rimligt att det även kommer att medföra betydande kostnader för kommunerna att snabbt skapa förutsättningar att ta emot de som anvisats. Detta ställer i sin tur krav på att det statliga ersättningssystemet ses över och att ersättningarna anpassas efter kommuners och landstings faktiska kostnader (se även under 5.8).

5.8 Kommunersättningarna bör ses över

Migrationsverket och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) genomförde 2014 en gemensam pilotstudie av kommunernas kostnader och ersättningar för asylsökande (GDA 41/2013). Studien visade att kommunerna har kostnader för de asylsökande som inte täcks av de nationella ersättningarna, exempelvis reguljär förskola och skolbarnsomsorg, merkostnader för elevhälsa, modersmålsträning, tolkkostnader, lokalkostnader och kostnader för att administrera och hantera dokumentation, rapportering och ersättningsfrågor. I maj i år lämnade SKL en fördjupad granskning av kommunernas kostnader och statliga ersättningar för förskola och skola till asylsökande barn och ungdomar. (Norberg M. PM 2015-05-29) Rapporten föreslår nya schablonbelopp för att de statliga ersättningarna ska täcka de faktiska kostnaderna, vilka i flera fall är dubbelt så stora som ersättningsbeloppen. SKL har även i en rapport visat att landstingens faktiska kostnader för hälso- och sjukvård till asylsökande inte täckts av de statliga ersättningarna under perioden 2009 – 2013 (Knutsson H. och Bylund J. Dnr 14/0839 2014-09-18).

I promemorian refereras till en planerad översyn av kommunersättningarna, med inriktning på att lämna förslag i budgetpropositionen för 2016. Region Gotland anser att ersättningsmodellerna är ett avgörande och konkret uttryck för regeringens nationella ansvarstagande för flyktingmottagandet. Med tanke på ersättningssystemets avgörande betydelse för kommunernas förutsättningar till ett gott mottagande, är det svårt att lämna genomarbetade synpunkter på promemorian när ersättningsfrågan inte behandlats.

5.7.2 – 4 Länstal, kommunal, prioriteringar och överenskommelser

Mottagandet är tänkt att styras genom läns- och kommunal. Kommuntalen föreslås fastställas av Arbetsförmedlingen efter samråd med länsstyrelserna och Migrationsverket för ett år i taget, med möjlighet till revidering om Migrationsverkets prognoser förändras betydligt. Kommuntalen ska beakta arbetsmarknadssituation, folkmängd samt annat mottagande. Dessa kommunal ska därefter ligga till grund för länsstyrelsernas uppdrag att föra dialog med kommunerna för att få fram överenskommelser om mottagande. Det är svårt att bedöma vilka konkreta effekter dessa kommunal kommer att få när det inte framgår vilken vikt som kommer att läggas vid de olika parametrarna. Med tanke på att förslaget i sin helhet innebär en inskränkning i det kommunala självstyret anser Region Gotland att kommuner och landsting behöver kunna vara delaktiga i processen med att beräkna kommunal, exempelvis genom att Sveriges Kommuner och Landsting deltar i att utforma modellen. En transparent process för att utforma beräkningsmodellerna kan bidra till att ge legitimitet åt läns- och kommuntalen.

Regionstyrelsen



Björn Jansson
Regionstyrelsens ordförande



Per Lindskog
tf. regiondirektör